

УДК 339.97

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

А. Р. Поліщук

студентка 4 курсу, група МЕ-41, навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., асистент Л. В. Пивоварчук

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті показана роль митної політики в умовах реалізації Україною курсу європейської інтеграції. Доведена важливість поєднання національних та інтернаціональних інтересів при здійсненні цих процесів. Сформульовано можливі результати для економіки України удосконалення митних та на їх основі інтеграційних взаємовідносин з Європейським Союзом.

Ключові слова: митна політика; митний тариф; Європейський Союз; європейська інтеграція; зовнішньоекономічна діяльність.

В статье показана роль таможенной политики в условиях реализации Украиной курса европейской интеграции. Доказана важность сочетания национальных и интернациональных интересов при осуществлении этих процессов. Сформулированы возможные результаты для экономики Украины совершенствования таможенных и на их основе интеграционных взаимоотношений с Европейским Союзом.

Ключевые слова: таможенная политика; таможенный тариф; Европейский Союз; европейская интеграция; внешнеэкономическая деятельность.

The article presents the role of customs policy in the context of implementation of the European integration course of Ukraine. The importance of combining national and international interests in the implementation of this course is proved. Possible results of the improvement of customs relationships, and therefore the European Union integration processes, for the Ukrainian economy are formulated.

Keywords: customs policy; customs tariff; European Union; European integration; foreign economic activity.

Митна служба є важливою складовою державного механізму, особливо під час інтенсифікації інтеграційних та глобалізаційних процесів. Сучасна митна справа – це відносини, що характеризуються насамперед митною політикою, умовами переміщення через митні кордони товарів, заходами тарифного і нетарифного регулювання. Економічні інтеграційні процеси неможливі без узгодження митних відносин між Україною і ЄС, оскільки зовнішньоекономічні відносини країн і, насамперед, зовнішня торгівля нерозривно пов'язані з митними відносинами.

Вагомий внесок у розвиток методології дослідження митної політики незалежної України в умовах глобалізації світової економіки зробили вітчизняні науковці, а саме І. Г. Бережнюк, О. П. Гребельник, С. В. Ківалов, Б. А. Кормич, Н. В. Осадча, Д. В. Приймаченко, П. В. Пашко. Сучасний стан реформування митної справи в Україні, в тому числі її правової бази відповідно *acquis communautaire*, досліджено і проаналізовано в роботах сучасних економістів, зокрема С. М. Перепьолкіна, Т. М. Римської, Л. О. Копцева. Окремі аспекти формування митної політики досліджено також у працях М. М. Дуран та В. В. Філатова.

Метою статті є узагальнення теоретичних засад дослідження митного регулювання та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення митної політики держави в контексті підписання угоди про Зону вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Ефективна митна політика та раціонально організовані митні служби сприяють використанню переваг глобалізації (стимулюють зростання зовнішньої торгівлі країни, поліпшення структури її товарообігу й підвищення конкурентоспроможності експортної продукції). Важливе місце в системі державних органів, що здійснюють управління митною справою, посідає Державна фіскальна служба України, яка спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України. ДФС України як центральний орган виконавчої влади об'єднує підрозділи з митної справи та податкові органи, що має аналоги в європейській та світовій практиці (зокрема в Королівстві Нідерланди, Данії, Естонії, Угорщині, Канаді).

Від ефективності впровадження реформи всієї системи державного управління залежить зміна вектору взаємовідносин платників податків з державними органами. Система митних відносин знаходиться в стадії постійного реформування, але все ще залишається багато питань у процесі становлення і розвитку. Тому, митна справа в Україні потребує подальшого вдосконалення у напрямку наближення до європейських стандартів.

Наразі однією з проблем митної політики України є невідповідність митного контролю сучасним потребам пропускну здатності та світовим стандартам контролю товарів. Недотримання європейських стандартів з митного оформлення товарів включає наявність черг, перевищення часу на митне оформлення. Пріоритетними напрямками підвищення ефективності митної політики нашої країни є спрощення митних формальностей, скорочення переліку документів при митному оформленні та створення максимально сприятливого середовища для учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Удосконалення організації управління в митних органах на основі переходу до застосування новітніх інформаційних технологій, що відповідають вимогам часу.

Головна відмінність митно-тарифного регулювання в Україні від провідних країн світу полягає у надзвичайно розгалуженій товарній номенклатурі. Це створює потенційну можливість для зловживань суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності шляхом декларування товару не за своїм кодом з метою сплати меншої суми платежів.

Інтеграція митних відносин України і ЄС повинна виявлятися в виробленні єдиних тарифів, погоджених систем опису і кодування товарів, укладанні договорів і угод. Важливим для вдосконалення митної політики України є гармонізація товарної номенклатури відповідно до міжнародних стандартів. В даному випадку корисним може бути досвід США та Японії зі скорочення товарної номенклатури, що зменшить зловживання при визначенні коду товару.

У розвинутих країнах мито виконує насамперед регулюючу функцію, а не фіскальну. Надходження від справляння імпортного мита складають не більше 0,3% ВВП. В Україні митна служба відіграє вагомий роль в процесі наповнення державного бюджету. Як наслідок, зростають масштаби ухилення від сплати податків, зменшується конкурентоспроможність вітчизняного товаровиробника, не приділяється належної уваги розвитку співробітництва на міжнародній арені тощо [1]. Загалом, значення митних тарифів в сучасному світі знижується, оскільки в міжнародній торгівлі дедалі більшої ваги набувають нетарифні обмеження імпорту.

Крім того, проблемами у сфері митних відносин є :

- необґрунтоване коригування митними органами митної вартості та необґрунтована відмова митних органів у випадках визначення митної вартості за іншими методами;
- наявність випадків безпідставного затримання вантажів внаслідок втручання в роботу митниць державних органів з правоохоронними функціями;
- відсутність практики притягнення до персональної відповідальності за неправомірні рішення, дії або бездіяльність посадових осіб митних органів усіх рівнів [2].

На виконання Кіотської конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур запроваджений так званий митний пост-аудит, який на теперішній час є основною формою митного контролю в Європейському співтоваристві. Систему пост-аудиту важливо впроваджувати для запобігання митним правопорушенням [3]. Правовою основою для проведення зазначених перевірок є положення Митного кодексу України, яким передбачена перевірка системи обліку та звітності товарів, що переміщуються через митний кордон України, а також своєчасність, достовірність, і повнота нарахування та сплати податків та зборів саме на етапі після закінчення операцій митного контролю та митного оформлення. Зазначимо, що у 2012 році завдяки практиці пост-аудиту, митним органам вдалося викрити численні незаконні дії і повернути державі сотні мільйонів недоотриманих платежів, проте на сьогодні даний механізм не діє.

У рейтингу «Індексу глобальної конкурентоспроможності 2016-2017» Україна зайняла 85-те місце серед 138 країн зі своїм порівняно низьким рівнем оснащення новими технологіями. Тому Україна має чітко підтримувати незмінність зовнішньополітичного курсу на євроінтеграцію (рисунок), проводити відкриту, прозору і зрозумілу для своїх громадян та світу інтеграційну політику, впроваджувати європейські норми і стандарти життя. Мета політики ЄС у галузі стандартизації полягає у створенні для всіх суб'єктів господарювання технологічного середовища заради підвищення їх конкурентоспроможності.

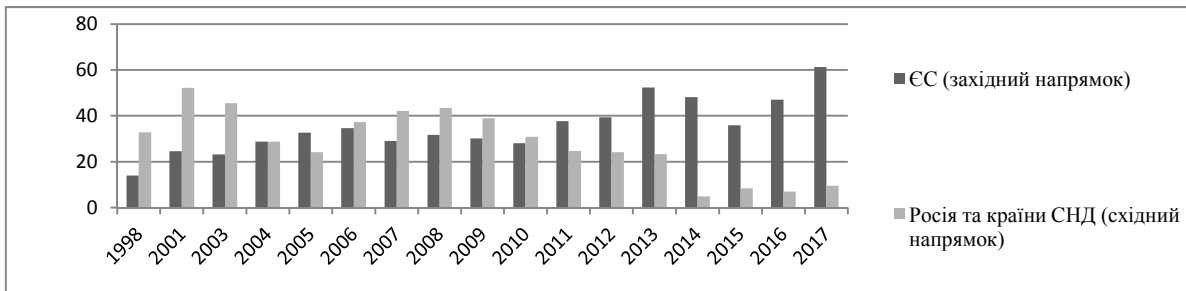

Рисунок. Напрямки економічної інтеграції України, % підприємств

Митно-тарифне регулювання є тим захисним механізмом, який так потрібен для українського товаровиробника в умовах посиленої міжнародної конкуренції. Проведене дослідження висвітлює коло проблем у митній сфері України та шляхи їх вирішення, а саме: інституційного характеру – побудова цілісної та узгодженої системи митних органів, ефективної територіальної структури; кадрового характеру – окреслення кола повноважень, підвищення кваліфікації і професійної підготовки працівників митних органів; функціонального характеру – підвищення ефективності їхньої діяльності шляхом автоматизації роботи, спрощення митних процедур та забезпечення їхньої прозорості, удосконалення матеріально-технічної бази, оснащення тощо; тарифного характеру – гармонізація ставок мита і наближення до вимог європейської спільноти. Сукупність реформ дасть змогу забезпечити безпеку національних інтересів у митній сфері та сприятиме процесу євроінтеграції, підвищенню конкурентоспроможності економіки України та її позицій у світовому рейтингу ведення бізнесу завдяки створенню сприятливіших умов для міжнародної торгівлі.

Список використаних джерел:

1. Луцик А. І. Митна політика України як стимулятор економіки в умовах інтеграційних процесів / А. І. Луцик // Вісник Тернопільського НЕУ. Економічний аналіз.– 2010. – №7. – С. 90–93. 2. Зайцев В. Є. Митна політика України в контексті євроінтеграційних відносин / В. Є. Зайцев // Вісник економічної науки України. – 2017. – № 2 (33). – С. 43–47. 3. Левко М. М. Митно-тарифне регулювання в системі забезпечення економічної безпеки держави, – дис. на здобуття наук.ст. к.е.н., Львів 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/naukova%20diyalnist/dorobok_zdobuvachiv/Levko_d.pdf